

(ד) חתן ר' יעקב שפירא (ב)

הוצאת חתני
התורה והמצוה
תשס"ב

1234567

התאוננה כלל וגם כשניטל מאור עיניה לא שינתה מאורח חייה, דאגה לזולת והתענינה למי אפשר לעזור ואיך אפשר לסייע, נלב"ע י"ג חשון תשל"ה.

נכרתה צפורה ע"ה גדלה על ברכיה וספגה הרבה מאורחותיה ומדמותה המאירה ואף היא היתה מעין בכואה של סבתה ע"ה.

(ב) ר' יעקב שפירא ז"ל — הוריו: אביו ר' יוסף שבתי שפירא המכונה "שעפסל דיין" ואמו מרת אסתר בכרך אחות ר' יהודה אב"ד סייני בעל "נמוקי הגרי"ב" מצאצאי הגאון ר' חיים יאיר בכרך "החיות יאיר" והמהר"ל מפראג.

יעקב נולד בעיר סלאבאדקא (פלך קובנא) בשנת תרי"ח, את תורתו קנה אצל אחיו הגאון ר' שמואל שפירא אב"ד וילקאמיר ואח"כ אצל הגאון הנודע ר' צבי מסלבודקה, בהיותו בן ט"ז נסמך לשו"ב [וע"ש זה נקרא בירושלים. ר' יעקב שוחט] ע"י הגאון ר' יצחק אלחנן אב"ד קובנא.

בזמן לימודו בקובנא הובאה לפניו שאלה בכשרות שחיטה והוא השיב מיד תשובה שהפליאה את כל שומעיה בישרותה ובכושר חדירתו לעמקי הבעיה, והיה זה בהיותו בן ט"ו בלבד.

בהיותו בן י"ז עלה לא"י, ונכנס ללמוד בישיבת עץ חיים אצל הרה"ג ר' אלעזר דן (רלב"ג) ומיד נחשב לאחד מטובי הלומדים. עם הגיעו ארצה והוא עלם יפה תואר ותלמיד חכם אכרך כמדרשו דברו בו נכבדות והובאו אליו הצעות שידוכים רבות עם בנות עשירים מופלגים, אך הוא לא נטה אחר הממון ובחר ביתומה עניה מרת עלקא שהיתה ממשפחה מיוחסת בת תלמידי חכמים וגם היא עצמה בת ת"ח.

בת ט"ו היתה מרת עלקא כשנשאה לר' יעקב שפירא, עם נשואיו פתח ר' יעקב חנות שחיטה וממנה התפרנס, את החנות פתח בסיועו של ר' שמואל סלנט זצ"ל המרא דאתרא, ומעשה שהיה כך היה: מנהג המקום באותם ימים היה שעולה חדש המגיע לירושלים חייב לבא אל המרא דאתרא ולהציג עצמו לפניו בכדי שידאגו עבורו למגורים ולמחיה, כאשר בא ר' יעקב אל ר' שמואל סלנט זצ"ל והוא צעיר לימים, התענין מאוד אודותיו ואז הוציא ר' יעקב את כתב ההסמכה שקיבל מגדולי קובנא והראהו לר' שמואל, כמובן שה' שמואל התפעל מהשבחים שהעתירו עליו גדולי קובנא ושמח מאד על הארי שעלה מבבל כשהחזיר ר' שמואל את כתב ההסמכה לידיו של ר' יעקב שב הלה והחזירו לו, כששאלו לפשר מעשיו התמוהים, ענה ר' יעקב "מוטב שישאר כתב זה בידו שכך תצמח לי תועלת מרובה" ואכן לאחר נשואיו כאמור היה זה ר' שמואל שראג לסדר לו מקור למחיתו.

מכסף הנדוניא שקיבל לא נהנה מאומה שכן באותו הזמן חלה דודו ר' דן (אחיה של באבע באשע) שהיה חלבן במקצועו ומשפחתו נשארה בלי פרנסה כששמע זאת ר' יעקב לקח את הנדוניא שקיבל בנישואיו (1000 טאלער) והמציאם לדודו עד שישתקם ממחלתו...

שמונה ילדים נולדו לר' יעקב מהם נפטרו שלשה בגיל צעיר, הבת הבכירה דבורה נפטרה בגיל תשע ממחלת האדמת, בת זו היתה פקחית ומוצלחת וסייעה לאמה בעבודות הבית ובגידול אחיה הקטנים, אמה ספרה שכאשר נפלה למשכב ממנו לא קמה עוד, הצביעה על אחיה הקטן — יהושע — בצער ואמרה "אחי הקטן שהוא חלש וחולני ימשיך לחיות ואני הבריאה והחזקה ממנו תכריע אותי המחלה ולא אקום עוד".

חמשת הילדים שנותרו בחיים הם, יהושע ליב, אלטע נחמה רבקה [אשת הרב מנחם ישראל שולמן זצ"ל] יוסף שכתי [ע"ש אביו של ר' יעקב] מושא דינה [אשת הרב יהושע קניאל זצ"ל אב"ד חיפה] ואליעזר דן, ארבעת הראשונים נולדו בין חומות העיר העתיקה והאחרון בשכונת בית ישראל החדשה.

לאחר שגדלו הילדים נאלץ ר' יעקב להפסיק את עבודתו בחנות השחיטה שממנה התפרנס בדוחק, הוא מצא פרנסה חדשה — ^{המורה}שד"ר, מוסדות הצדקה והחסד ת"ת וב"ח [ת"ת עץ חיים וביה"ח ביקור חולים] שלחוהו לדרום אפריקה ושם התחבב מאוד על יהודי המקום שמצאו בו צדק ויושר לב יחד עם גדלות בתורה ובכך סייע להגדיל בצורה ניכרת את הכנסות המוסדות ת"ת וב"ח.

ארבע שנים נדד ר' יעקב מקהילה לקהילה וביסס את ההכנסות הקבועות למוסדות שמטעמם נשלח לדרא"פ ואז קיבל מכתב מבנו הגדול יהושע ליב המודיע לו שהוא כבר בן י"ח והגיעה העת שידאוג להכניסו לחופה, ר' יעקב שב ארצה והשיא את בנו ויותר לא יצא לתקופות ארוכות מביתו, הוא ייסד את המוסד המרכזי לגביית כספים ותרומות לכולל וילנא ת"ת עץ חיים ביה"ח ביקור חולים והועד הכללי, ובכך העמיד את המוסדות הללו על בסיס איתן יותר ממה שהיה בעבר.

הרביץ תורה ברבים בשכונת כנסת ישראל ולאחר שנתאלמנה בתו אלטע מחתנו הרב מנחם ישראל שולמן קבל על עצמו את פרנסת ילדיה הרכים ודאג להשיאם ולהקים איש איש את ביתו.

בסעודת מצוה של ר"ח תמוז (תש"ו) השיב נשמתו לבוראו והוא וקן ושבע ימים בן פ"ח שנים ומנו"כ בהר הזיתים.

אשתו: מרת עלקא בת ר' אריה ליב ירוזלימסקי (ירושלמי) מבראזנא ומרת בתיה (באשע) בר' אברהם בר' גבריאל שטאקסלישקאווער משקלוב, ר' גבריאל (סבה של מרת עלקא) היה מראשוני הפרושים שעלו לא"י התישב בצפת ואחר הרעש בתקצ"ז עלה לירושלים היה ת"ח ובקי נפלא והיו אומרים עליו שסיים את הש"ס חמישה פעם בחו"ל וחמישה פעמים בירושלים, וכך היו מכנים אותו: "די שאפע ספרים" [ארון הספרים] על בקיאותו הנפלאה בש"ס.

נפטר מן העולם מתוך דבר הלכה בכיהמ"ד הישן בחורבת ריה"ח שם עלתה נשמתו למרום ועל מצבתו חרות — "הרב אשר שם לילות כימים ויגע בתו"ע הרב מו"ה גבריאל כהר"ר דן נפטר כ"ב טבת תרי"ז".

שני בנים ובת היו לו לר' גבריאל: ר' אברהם [אביה של מרת באשע הנזכר לעיל] ור' ליב המכונה רלב"ג (ר' ליב בן גבריאל) אשר נפטר בחיי אביו והשאיר בן ר' אליעזר דן — ובת שרה אסתר אשת ר' יעקב שרהזון, עם פטירת אביהם לקח ר' אברהם את שני היתומים אל ביתו וגידלם

(ה) בן הרב יוסף שבתי שפירא המכונה שעפסיל דייץ מקובנא

(ו) חתן ר' יהושע העשל

[אוצר החכמה]

(ז) בן ר' יהודה

[אוצר החכמה]

(ח) בן ר' בנימין

[אוצר החכמה]

(ט) בן ר' ישראל אב"ד חסלוביץ

(י) בן ר' מנחם מן

(יא) בן ?

(יב) בן ר' חיים יאיר בעל "חוות יאיר"

(יג) בן ר' משה שמשון אב"ד ורמייזא

(יד) בן ר' אברהם שמואל בכרך בעל "חוט השני" (בומסלא)

[אוצר החכמה]

(טו) חתן ר' יצחק הכהן

[אוצר החכמה]

(טז) חתן ר' ליב "המהר"ל מפראג"

כילדיו, בתו של ר' גבריאל מרת שרה נישאה לר' בנימין בר' ליב דיסקין מהורודנא אביו של הגה"צ ר' משה יהושע ליב דיסקין — המהרי"ל דיסקין.

ר' אברהם בר' גבריאל עלה ארצה לפני כ-150 שנה באניית מפרשים קטנה מליטא כשעמו בתו הקטנה באשע והיא בת ארבע בלבד, בירושלים פגש ר' אברהם את אחיינו ר' אליעזר דן, והענף הירושלמי של המשפחה התאחד והפך לאחת המשפחות הירושלמית הותיקות והמפוארות.

מרת באשע נישאה בהיותה כבת י"ד שנה לר' אריה ליב ירוזלימסקי זצ"ל וילדה לו ארבעה ילדים שהתיתמו עם פטירת אביהם בגיל צעיר מאד הגדולה שבהם היתה מרת עלקא כבת עשר בלבד והיא זו שאמרה "קדיש" אחר מיטת אביה.

לימים נישאה מרת עלקא לר' יעקב שפירא וכך השתלבה משפחת רלב"ג אל תוך משפחת שפירא והיו לאחת.

מכתב ששלח ר' מנחם ישראל שולמן

1254567

בשנת ה'תרפ"ה

לר' ישראל זיסל דווארעץ זצ"ל

1254567

ב"ה י"ב לחדש רחמים התרפ"ה

עיה"ק ירושלם תובב"א

לשנה החדשה שנה טובה וקדושה, מקרית מלך בעלות קול שופר,
 יוחק לחיים טובים ונעימים בספר, ידידי ידיד ה' ועמו הרב הגאון
 בתורה ויראת שמים טהורה, סוע"ה איש סגולה רב העלילי וכו'
 כשי"ת מוהר"ר ישראל זיסל דווארעץ שליט"א רועה קהל עדת ישרון
 בעי"ת יעזנא יעא"ס.

1254567

1254567

אחרי דרך מבוא השלום. את מכתבו היקר לי מפרשת ראה קבלתי. וכן גם מכתבו
 הקודם ועשיתי את רצונו ודברתי עם המנהלים מנהלי הכולל ככל אשר צויתני ובטח כבר
 קיבל הדרה"ג את מכתביהם וקול קריאותיהם כאשר המה הבטיחו. וגם עם המכתב הזה
 הלכתי אצלם והמה מתפלאים מאד מאד מזה שהדר"ג לא קיבל עדיין את מכתבם. וכבר
 יש להם תשובה נכונה מר' פישל בר שהוא יעמוד לימין קדשו. והוא יתן ויחזור ויתן.

וכעת רב גדול! מאד דאבה נפשי על הרפתקאות אשר עברו עליו ובטח ישלח ה'
 עזרתו מקודש להדר"ג וישלח מלאכו וירפאה ומציון יסעדהו.

1254567

ע"ד כיאתו לארץ הקדושה מתפלא אני מאד ע"ז מה שהדר"ג כותב, וכי לא אמרתי
 לו מקודם שרק טעם טעם ארצנו ארץ הקדושה, אז לא ידע מנוח לנפשו, מי לא יבין את
 זאת, כי כל זמן שלא זכה לראות את אויר ארצנו ארץ אשר לה חמד רבנו משה ארץ אשר
 כל גדולי האומה וכל חכמי התורה חמדו לה, וכבר אמר דוד מלכנו כי טוב יום בחצרו, ומי
 יכול לישב בגלות ולא לחשוב אוי ואכזי אני דר בחו"ל אשר חמז"ל אמרו כל הדר בחו"ל
 דומה ח"ו כמי שאין לו. ואני יושב בנחת בארץ עמים ארץ טמא ואויר טמא ואפילו אם
 נכנסים לשם בשידה תיבה ומגדל נטמא כשוכ"ש כי כל פסיעה ופסיעה אשר אני הולך בה
 הריני מטמא את עצמי וגויתי ומחשבותי, ומי זה האיש אשר לא תסמר שערות בשרו בזכרו
 את כל מאמרי חז"ל על ענין ארצנו ארץ הקדש. אשר אין פה המקום להרחיב ובפרט לפני
 הדר"ג אשר די לו ברמיזה קלה. וגם לא לכבודו אני מתכוין ח"ו כי זה אני יודע שנפשו
 אותה ויעש. בטח בטח, בלי שום ספק, אבל לזרו את אחינו שוכני חו"ל למה ולמה המה
 יושבים בחיבוק ידיים יקחו מוסר לו ויפקחו את עיניהם ויראו איך שהקב"ה סיבב כמה
 סיבות. עד שפתח לנו מעט שערי ארצנו ולמה המה אומרים עוד נשב בגלות, אשרי לו